

**УЧЕБНА ПРОГРАМА
ПО БЕЗОПАСНОСТ НА ДВИЖЕНИЕТО ПО ПЪТИЩАТА
ЗА V-VIII КЛАС**

I. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА ПО БЕЗОПАСНОСТ НА ДВИЖЕНИЕТО ПО ПЪТИЩАТА

Учебната програма по Безопасност на движението по пътищата за V, VI, VII и VIII клас завършва цикъла за изграждане на основите на възпитанието, културата и техническа грамотност, необходими за безопасното поведение по пътищата на учениците в рамките на основното образование. Те осигуряват компетентност за елементите на пътната среда "човек – пътно превозно средство – път". Изграждането на безопасно поведение трябва да бъде постигнато чрез ситуации, в които обучаваните се учат да разбират, прилагат, оценяват и управляват практически умения, необходими им в съвременната пътна обстановка. Те трябва да се формират главно чрез подражаване, упражнения, тренировки и личен опит.

Чрез учебната програма трябва да се постигне развитие на знанията и уменията на учениците, формирани при възпитанието и обучението им до този момент (I–IV клас), и същевременно да се осигурят условия за обобщаване на представите за връзките между техника - социална действителност - транспортна култура.

Възпитателната дейност чрез изучаването на Безопасност на движението по пътищата представлява своеобразни стъпала за преминаване от процеса на възприемане, формиране, затвърдяване и надграждане на знания и умения към развиване и усъвършенстване на защитните механизми на децата и учениците като участници в съвременното пътно движение.

Дългосрочната роля на възпитанието и обучението по Безопасност на движението по пътищата е създаването на определен начин на мислене и изграждане на транспортна култура на отделната личност, които осигуряват не само личната безопасност, но и сигурността на останалите участници в движението.

Обучението по БДП е вид социално учене и трябва да бъде наситено с дейности с интелектуален и практически характер, а доминиращата форма да бъде практическото упражнение. Това ще осигури като резултат доминиране на уменията над теоретичното знание, защото опазването на живота и здравето изисква преди всичко действено-практическо отношение, самоконтрол и отговорност към спазване на нормативни изисквания и стремеж за усъвършенстване на защитни реакции.

Обучението по Безопасност на движението по пътищата е концентрично, като целите, учебното съдържание, формите и методите му са в зависимост от психофизиологическите особености на учениците.

В основата на определяне на целите на обучението по Безопасност на движението по пътищата в отделните класове е залегнал статуса на ученика последователно през годините.

Учебното съдържание е структурирано в глобални теми за всяка възрастова група (за всеки клас) на училището.

II. ЦЕЛИ НА ОБУЧЕНИЕТО ПО БЕЗОПАСНОСТ НА ДВИЖЕНИЕТО ПО ПЪТИЩАТА

2.1. Да се продължи формирането и усъвършенстването на сензомоторни умения за защита:

- Да възприемат и разграничават цветовете, форми, движение, скорост, покой;
- Да възприемат и различават шумове от пътни превозни средства;
- Да развият двигателни умения, насочени към възприемане на оптимално количество информация от посоките “ляво-дясно”, “горе-долу”.

2.2. Да се формират и усъвършенстват интелектуални умения:

- Да се ориентират в реална пътна ситуация на познавателно равнище;
- Да се развива техническото мислене чрез работа с техническа документация;
- Да се възпита екологична култура;
- Да могат да определят елементите на средата и познават смисъла и значението им;
- Да анализират и оценяват различните форми на поведение в дадена пътна ситуация;
- Да умеят да анализират собственото си поведение като пешеходци, пътници или велосипедисти;
- Да умеят да разкриват причинно-следствените връзки между явленията на пътя;
- Да прогнозират развитието на пътнотранспортната ситуация, на поведението на участниците в нея и на собственото си поведение;
- Да отчитат рисковите фактори на различните пътно-транспортни ситуации;
- Да формират умения за планиране на собствено поведение, като се съобразяват с индивидуалните си личностни качества и с конкретната пътна ситуация;
- Да проявяват отговорност и самоконтрол за собственото си поведение на пътя.

2.3. Да се формират и усъвършенстват практически умения:

- Да решават казуси и задачи;
- Да разчитат графически изображения и пътни карти;
- Да усъвършенстват личностните си качества – етичност, дисциплинираност;
- Да могат да вземат правилни решения за действие в различни ситуации на пътя.

III. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Очакваните резултати са диференцирани в колони 1 и 2 на приложената таблица. Те са формулирани така, че да могат да бъдат изпълнени от учениците и да бъдат констатирани при вътрешното или външно оценяване с по-голяма лекота.

Учебното съдържание дефинирано в ядрата на ДОИ за V-VIII клас е предназначено за постигане специфичните цели на възпитанието и обучението по БДП в тази възрастова група.

Работата в рамките на формулираните глобални теми в четирите класа трябва да доведе до полагане в единство на основите на всички компоненти на

функционалната грамотност и съвременната култура на поведение. Необходимо е постигане на хармония от компоненти на техническа, организационна, правна, здравна, комуникативна и социална култура на подрастващите.

От учениците се очаква да се изградят:

- знанията и уменията, които осигуряват опазване на човешкото здраве;
- форми на безопасно поведение;
- компетентност, ценностна ориентация и мотивация за усъвършенстване на знания и умения за безопасно поведение.

Това са необходимите елементи за възпитаването на съвременна транспортна култура.

V. МЕТОДИЧЕСКИ УКАЗАНИЯ ПО ПРИЛАГАНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Учебно-възпитателния процес по БДП в V–VIII клас започва с конкретизиране целите на обучението на ниво ученик.

Конкретизацията трябва да бъде еднозначна и контролируема за да може целите да се използват за управление на познавателната дейност.

Препоръчва се използването на определена таксономия.

Като съдържание на обучението трябва да се използва конкретната пътна среда, в която живеят, играят и учат учениците.

Основните методи трябва да са активни, като се препоръчват: беседа, упражнения, демонстрация, моделиране и анализ на ситуации, компютърни игри, мозъчна атака, наблюдения, проучване и изготвяне на съобщения и доклади, свързани с различни пътни ситуации и етичните взаимоотношения на участниците в тях.

В тази възрастова група преобладават групови средства за обучение (табла, слайдове, диапозитиви, учебни филми, учебни площадки, реални пътни ситуации и извън населено място).

Индивидуалните средства за обучение се ограничават до учебни тетрадки, индивидуални безопасни маршрути за движение, планове и схеми на населеното място и учебно-помощна литература за учителя.

При реализиране на целите на възпитанието и обучението по БДП се препоръчват следните организационни форми: занятия в класната стая, в училищния двор, на най-близкото кръстовище или спирка на обществения транспорт, в кабинет по БДП, извън населеното място, на пътя при лоши атмосферни условия (намалена видимост), при екскурзии.

В V–VIII клас продължава задължителното провеждане на "петминутката", но от учителя, който има занятия в последния час. Той има задължението да отрази темата в материалната книга. Отговорността за организацията и контрола е на директора на училището и класния ръководител.

По своята същност възпитанието и обучението по БДП трябва да бъде активно-действено, а не пасивно-съзерцателно. Ученикът трябва да е поставен в условията на ситуативно-моделно обучение, когато активно решава различни

пътни ситуации или ги моделира по зададено начало или край. Използването на учебни тетрадки, раздавателен материал и други дидактически материали е задължително условие за ефективността на учебно-възпитателния процес.

Учебно-възпитателните цели трябва да бъдат реализирани напълно и еднозначно в рамките на конкретна познавателна структура, тъй като отделните занятия (обективно поради малкия брой часове) са разделени едно от друго с голям интервал от време.

Учителите, провеждащи възпитанието и обучението по БДП трябва да умеят:

- да дефинират активно учебните цели;
- да подбират учебно съдържание, специфично за района на училището и квартала, в който живеят учениците;
- да управляват процесите на интериоризация и екстериоризация на предметните действия, които учениците трябва да извършат;
- да наблюдават, оценяват и управляват формирането на умения за безопасно поведение на всеки ученик.

VI. СПЕЦИФИЧНИ МЕТОДИ И ФОРМИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА УЧЕНИКА ПО БЕЗОПАСНОСТ НА ДВИЖЕНИЕТО ПО ПЪТИЩАТА В V-VIII КЛАС

Крайната цел на възпитанието и обучението по БДП на учениците в тази възрастова група е изграждане на умения за безопасно поведение при движението им по пътищата.

Поради това точността и обективността на оценката на постиженията на учениците е много важна за тяхната мотивация в процеса на обучението им.

Постиганията на учениците в V-VIII клас може да се оценяват чрез устна, тестова и други писмени форми на проверка съгласно чл.106, ал.2 от ППЗНП.

В V-VIII клас трябва да се използват тестове. Те дават възможност на учителя за кратко време не само бързо и обективно да провери равнището на знанията на голям брой ученици и да ги оцени, но и да въвежда игрови и състезателни елементи в час.

Учителят може да използва няколко специфични форми и методи за оценяване поведението на учениците:

- демонстрация от учениците на безопасно поведение в различна пътна среда;
- ролеви игри, в които учениците са “учители” на други ученици;
- дидактически задачи, в които учениците имат възможност да анализират и коментират поведението (правилно или неправилно) на пешеходци, пътници в превозни средства и велосипедисти в различни реални пътни ситуации.

Възпитанието и обучението по БДП всеки срок завършва с писмена атестация, съдържаща оценка ДА или НЕ. Възможно е и използването на рейтинг скали за всяко знание и умение, посочено в стандартите на учебната програма за съответния срок. Атестацията е индивидуална и се прави за всеки ученик от класа в два екземпляра. Единият се предоставя на родителите, а другият остава в архива на училището.

П Р И Л О Ж Е Н И Е

V КЛАС

III. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ		IV. УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ			
Ядра на учебното съдържание	Основни резултати на ниво учебна програма	Очаквани резултати по теми	Основни нови понятия /по теми/	Контекст на учебното съдържание и дейности, извършвани от учениците	Възможности за междупредметни връзки
Колона 1	Колона 2	Колона 3	Колона 4	Колона 5	Колона 6
<p>1. Велосипедът</p> <p>2. Поддръжка и подготовка на велосипеда за безопасно управление</p>	<p>Стандарт 1. Ученикът умее да:</p> <ul style="list-style-type: none"> разпознава и именува отделните елементи на велосипеда; разпознава и именува пътните знаци, регулиращи движението на велосипедиста; обяснява и демонстрира правилно всички сигнали подавани от велосипедиста; обяснява правилното извършване на всички маневри с велосипеда. <p>Очакван резултат: Вербална и писмена активност и усъвършенстване на активния речник на учениците.</p> <p>Стандарт 2. Ученикът умее да:</p> <ul style="list-style-type: none"> именова и извършва 	<p>Глобална тема: Моят велосипед</p> <p>Подтема 1: Устройство на велосипеда</p> <p>Учениците трябва да:</p> <ul style="list-style-type: none"> разказват историята на изобретяване и усъвършенстване на велосипеда; обясняват общото устройство на велосипеда и именуват основните му части; разпознават основните детайли и механизми на велосипеда; изброяват основните изисквания за техническата изправност на велосипеда; обясняват предназначението на инструменти и необходимите 	<p>велосипед, механизъм, елемент</p> <p>инструменти регулировка</p>	<p>На учениците да се даде възможност:</p> <ul style="list-style-type: none"> да разпознават и класифицират по функции основните части на велосипеда; да проверяват техническата изправност на велосипеда; да диагностират някои основни повреди; да извършват някои регулировки на верига, фар, седло, кормило и др.; да разпознават отделните инструменти и да извършват операции с тях; да наблюдават и описват условия за безопасно управление на велосипед; да подготвят велосипеда за път; да управляват устойчиво велосипед в реална пътна 	<p>1. Български език и литература:</p> <ul style="list-style-type: none"> разширяване и обогатяване на активния речник. <p>2. Бит и технологии:</p> <ul style="list-style-type: none"> умения за работа с инструменти и материали. <p>3. Математика:</p> <ul style="list-style-type: none"> изчисляване на скорост, време, път. <p>4. Физика:</p> <ul style="list-style-type: none"> развитие и затвърдяване на понятията маса, скорост, инерция, удар и др.; динамика на процесите и явленията (природни и атмосферни влияния). <p>5. Физическа култура и спорт:</p> <ul style="list-style-type: none"> развитие на двигателни и физически умения.

<p>3. Безопасно управление на велосипеда</p>	<p>всички видове, проверки и регулировки, осигуряващи безопасно управление на велосипеда;</p> <ul style="list-style-type: none"> • разпознава, именува и използва правилно съответните инструменти. <p>Очакван резултат: Самостоятелно извършване на проверки и регулировки на своя велосипед.</p> <p>Стандарт 3. Ученикът умее да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • потегля и управлява велосипеда по права линия; • извършва всички видове маневри; • се съобразява с факторите скорост, дистанция, интензивност на движението, препятствия по пътя, спиращен път и др. <p>Очакван резултат: Пазят равновесие и управляват велосипеда устойчиво и безопасно, като спазват правилата за движение.</p>	<p>регулировки с тях;</p> <ul style="list-style-type: none"> • извършват операции за проверки и регулировки на основни механизми на велосипеда. <p>Подтема 2: Знам и мога да управлявам велосипед</p> <p>Учениците трябва да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • обясняват основните пътни знаци за велосипедисти; • изброяват изискванията за безопасно управление на велосипеда; • извършват подготовка на велосипеда за управление; • определят елементите на пътната среда; • обясняват и правилно демонстрират сигнали, подавани от велосипедиста; • управляват устойчиво велосипеда по права линия, осморка, змейка, врата, стълба и др. препятствия. 	<p>пътни знаци за велосипедисти</p>	<p>обстановка;</p> <ul style="list-style-type: none"> • да анализират и оценяват различни форми на поведение в дадена пътна ситуация на пешеходци и велосипедисти; • да разкриват причинно следствени връзки; • да анализират собственото си поведение като пешеходец и велосипедист и на другите участници в движението. 	
--	--	--	-------------------------------------	--	--

VI КЛАС

III. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ		IV. УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ			
Ядра на учебното съдържание	Основни резултати на ниво учебна програма	Очаквани резултати по теми	Основни нови понятия /по теми/	Контекст на учебното съдържание и дейности, извършвани от учениците	Възможности за междупредметни връзки
Колона 1	Колона 2	Колона 3	Колона 4	Колона 5	Колона 6
<p>1. Конфликт на пътя</p> <p>2. Етика на участниците в движението по пътищата</p>	<p>Стандарт 1. Ученикът умее да:</p> <ul style="list-style-type: none"> разпознава и именува отделните видове конфликти на пътя; изброява местата, където най-често възникват конфликти в пътна среда; обяснява причините за отделните видове конфликти на пътя и последиците от тях. <p>Очакван резултат: Предвиждане и предотвратяване на конфликти.</p> <p>Стандарт 2. Ученикът умее да:</p> <ul style="list-style-type: none"> изброява норми за етични взаимоотношения между пешеходци и водачи на МПС; дефинира норми за етични взаимоотношения между велосипедисти и водачи на МПС; дефинира норми за етични взаимоотношения между 	<p>Глобална тема: Етични взаимоотношения между участниците в движението</p> <p>Подтема 1: На пътя с чувство за отговорност Учениците трябва да:</p> <ul style="list-style-type: none"> изброяват основни видове конфликти на пътя; разпознават местата и изброяват причини за възникване на конфликти на пътя; обясняват последици от конфликтни ситуации на пътя; определят самостоятелно конфликтните участъци по своите маршрути за движение; изброяват нормите на етични взаимоотношения между пешеходци и водачи на МПС, между велосипедисти и водачи на 	<p>конфликт на пътя</p> <p>норми на етични взаимоотношения, етика, морал</p>	<p>На учениците да се даде възможност:</p> <ul style="list-style-type: none"> да разпознават и оценяват форми на поведение; да изказват словесни формулировки и поведенчески норми; да записват своите вербални реакции на конкретна ситуация; да моделират вербално типични ситуации; да работят с учебно-помощна литература, дидактически материали и документи; да решават казуси и задачи; да анализират и оценяват резултати; 	<p>1. Български език и литература:</p> <ul style="list-style-type: none"> разширяване и обогатяване на активния речник. <p>2. Биология:</p> <ul style="list-style-type: none"> развитие и затвърдяване на понятията пулс, кръвно налягане, опорно-двигателна система, рефлексии. <p>3. География:</p> <ul style="list-style-type: none"> време, климат, атмосфера. <p>4. Физика:</p> <ul style="list-style-type: none"> свойства на газовете; динамика на процесите и явленията (природни и атмосферни влияния). <p>5. Техническо чертане: чертеж.</p>

<p>3. Култура на поведение на пътя</p>	<p>пешеходците;</p> <ul style="list-style-type: none"> • дефинира норми за етични взаимоотношения между пешеходци и велосипедисти. <p>Очакван резултат: Възпитаване на толерантност и етично поведение към останалите участници в движението.</p> <p>Стандарт 3. Ученикът умее да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • обяснява необходимостта от спазване на етични формите на поведение; • обяснява последиците от неспазването на етичните нормите на поведение от участниците в движението по пътищата; • обяснява връзките между неетичните взаимоотношения на участниците в движението и възможността за възникване на ПТП; • изброява кои личностни качества на участниците в движението по пътищата са в основата на предотвратяване на конфликтни ситуации; • изброява юридическите и нравствени норми на поведение. <p>Очакван резултат: Формиране на култура на</p>	<p>МПС, между пешеходци и велосипедисти, между пешеходци;</p> <ul style="list-style-type: none"> • анализират и оценяват различни форми на поведение на участниците в движението в дадена пътна ситуация; • обобщават информация за конфликти. <p>Подтема 2: Личните качества на участниците в движението - равнище на осведоменост и култура</p> <p>Учениците трябва да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • обясняват и прилагат юридическите и нравствените норми на поведение на пътя; • обясняват последиците от неспазването на юридическите и нравствените норми; • изброяват причинно-следствени връзки между явленията на пътя; • анализират и оценяват собственото поведение в дадена пътна ситуация; • проявяват самоконтрол и отговорност на пътя; избягват конфликтни ситуации; • анализират и оценяват личностните качества и 	<p>юридически и нравствени норми за поведение, отговорност, самоконтрол</p>	<ul style="list-style-type: none"> • да анализират и оценяват форми на поведение на пешеходци, пътници, водачи на МПС и велосипедисти в дадена пътна ситуация; • да анализират и оценяват равнището на осведоменост и култура на участниците в движението; • да предвиждат развитие на конкретна конфликтна пътна ситуация. 	
--	---	--	---	--	--

	поведение и отговорност като участник в движението по пътищата.	отговорността на другите участници в движението.			
--	---	--	--	--	--

VII КЛАС

III. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ		IV. УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ			
Ядра на учебното съдържание	Основни резултати на ниво учебна програма	Очаквани резултати по теми	Основни нови понятия /по теми/	Контекст на учебното съдържание и дейности, извършвани от учениците	Възможности за междупредметни връзки
<i>Колона 1</i>	<i>Колона 2</i>	<i>Колона 3</i>	<i>Колона 4</i>	<i>Колона 5</i>	<i>Колона 6</i>
1. Движение при намалена и ограничена видимост	<p>Стандарт 1. Ученикът умее да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дефинира понятията намалена видимост, ограничена видимост, зрителни илюзии; • обяснява особеностите на движението и опасностите за пешеходци и велосипедисти при намалена и ограничена видимост; • обяснява последиците от неспазване на правилата за безопасно движение при намалена и ограничена видимост. <p>Очакван резултат: Самостоятелно безопасно движение по пътищата при намалена и ограничена видимост.</p>	<p>Глобална тема: Движение при особено трудни условия</p> <p>Подтема 1: Движение при намалена и ограничена видимост</p> <p>Учениците трябва да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • изброяват средствата и начините за регулиране на движението при намалена и ограничена видимост; • изброяват обективните и субективни фактори, влияещи на безопасност на движението по пътищата при намалена и ограничена видимост; • вземат на правилни решения за действие при пътно-транспортна ситуация в условията на намалена и ограничена видимост. 	зрителни илюзии, сензорни характеристики, пътни знаци за намалена и ограничена видимост.	<p>На учениците да се даде възможност:</p> <ul style="list-style-type: none"> • да дискутират и анализират различни форми на поведение при движение в особено трудни пътни условия; • да упражняват словесни формулировки и поведенчески норми; • да моделират графично ситуации за безопасно пресичане при хлъзгав път и приближаващо ППС; • да решават казуси и задачи; • да тренират алгоритмите на безопасно поведение при затруднени условия; • да наблюдават, анализират и оценяват движение на пешеходци, 	<p>1. Български език и литература:</p> <ul style="list-style-type: none"> • разширяване и обогатяване на активния речник; • разбиране смисъла на тема, идея, фабула, сюжет, композиция. <p>2. Математика:</p> <ul style="list-style-type: none"> • изчисляване на скорост, време, път; • измерване на вписани фигури. <p>3. Физика:</p> <ul style="list-style-type: none"> • измерване на маса, скорост, инерция, налягане и др.; • динамика на процесите и явленията (природни и атмосферни влияния); развитие на понятията
2. Движение през нощта	Стандарт 2. Ученикът умее				

<p>3. Движение по хлъзгав път</p>	<p>да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дефинира основните понятия нощни условия за движение и заслепяване; • обяснява особеностите на движението през нощта и опасностите за пешеходци и велосипедисти; • обяснява последиците от неспазване на правилата за безопасно движение през нощта. <p>Очакван резултат: Самостоятелно безопасно движение по пътищата през нощта.</p> <p>Стандарт 3. Ученикът умее да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дефинира понятието хлъзгав път; • обяснява понятието спиращен път и факторите, от които зависи; • изброява причините за хлъзгав път; • обяснява опасностите за пешеходците и велосипедистите при движение по хлъзгав път; • обяснява последиците за пешеходците, велосипедистите и пътните превозни средства от неспазване на правилата за 	<p>Подтема 2: Безопасно движение през нощта Учениците трябва да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • описват особеностите на движението през нощта; • коментират опасностите за пешеходци и велосипедисти при движение през нощта • дискутират последиците от неспазване на правилата за безопасно движение през нощта; • реагират адекватно на типични опасни ситуации при движение през нощта. <p>Подтема 3: Движение на пешеходци, велосипедисти и пътни превозни средства по хлъзгав път Учениците трябва да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • изброяват опасностите за пешеходците, велосипедистите и ППС при движение по хлъзгав път; • разпознават основните пътни знаци за регулиране на движението по пътищата при хлъзгав път; • формират умения за безопасно движение при хлъзгав път; • определят на безопасна 	<p>заслепяване, дневно и нощно зрение, видимост на цветовете през нощта, далтонизъм, острота и дълбочинност на зрението, безопасно движение през нощта</p> <p>хлъзгав път, коефициент на сцепление, безопасна дистанция, спиращен път, пътни знаци за движение по хлъзгав път</p>	<p>велосипедисти и пътни превозни средства през есенно-зимния сезон на пътя или на кръстовище в пътна ситуация при намалена или ограничена видимост, през нощта или по хлъзгав път;</p> <ul style="list-style-type: none"> • да разкриват причинно-следствени връзки между явленията на пътя; • да формират алгоритми за поведение при условия на намалена видимост, нощем, при хлъзгав път и др.; • да избират правилното поведение към другите участници в движението. 	<p>оптика, източници и разпространение на светлината, звук и възприемане на звука.</p> <p>4. География:</p> <ul style="list-style-type: none"> • климатични и териториални области, води в България.
-----------------------------------	---	---	---	---	---

	<p>безопасно движение по хлъзгав път;</p> <ul style="list-style-type: none"> • пресмята спирачния път върху суха и мокра настилка при определена скорост на движение с велосипед; • пресича безопасно при хлъзгав път и приближаващо МПС <p>Очакван резултат: Самостоятелно безопасно преминаване през кръстовища и движение като пешеходец и велосипедист при хлъзгав път.</p>	<p>дистанция при хлъзгав път;</p> <ul style="list-style-type: none"> • изчисляват спирачния път върху суха и мокра настилка при определена скорост на движение на велосипед; • формират умения за преминаване през кръстовища при хлъзгав кален и заледен път; • предвиждат на реакциите на водачите на пътни превозни средства и другите участници в движението при хлъзгав път. 			
--	---	--	--	--	--

VIII КЛАС

III. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ		IV. УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ			
Ядра на учебното съдържание	Основни резултати на ниво учебна програма	Очаквани резултати по теми	Основни нови понятия /по теми/	Контекст на учебното съдържание и дейности, извършвани от учениците	Възможности за междупредметни връзки
<i>Колона 1</i>	<i>Колона 2</i>	<i>Колона 3</i>	<i>Колона 4</i>	<i>Колона 5</i>	<i>Колона 6</i>
1. Движение извън населени места	<p>Стандарт 1. Ученикът умее да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • разпознава и именува видовете извънградски пътища, платно и банкет; • обяснява правилата за движение извън населено място през деня, през нощта и при намалена видимост; • дефинира, обяснява и анализира правилата, грешките и 	<p>Глобална тема: Безопасност на движението в извън населени места</p> <p>Подтема 1: Особености на движението извън населено място през деня, през нощта и при намалена видимост. Учениците трябва да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • описват видовете 	пътно платно, банкет	<p>На учениците да се даде възможност:</p> <ul style="list-style-type: none"> • да наблюдават и коментират и оценяват резултати от наблюденията си на различни форми на поведение на пешеходци, пътни превозни средства и 	<p>1. Български език и литература:</p> <ul style="list-style-type: none"> • разширяване и обогатяване на активния речник; • изготвяне на вербални и писмени съобщения.

<p>2. Автомобилен път и автомагистрала</p> <p>3. Жп прелез</p>	<p>опасностите за участниците в движението през деня и нощта и при намалена видимост;</p> <ul style="list-style-type: none"> • обяснява причините за отделните видове конфликти на пътя извън населено място и последиците от тях за пешеходци, велосипедисти и превозни средства, придвижвани с животинска тяга. <p>Очакван резултат: Умения за безопасно движение като пешеходец и велосипедист през деня, през нощта и при намалена видимост в и извън населено място.</p> <p>Стандарт 2. Ученикът умее да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • описва характеристиките на понятията автомобилен път и автомагистрала; • обяснява обозначаването им с пътни знаци; • изброява правилата за движение по автомобилен път и автомагистрала. <p>Очакван резултат: Формиране на безопасно поведение при движение по автомобилен път и при принудителен престой на автомагистрала.</p> <p>Стандарт 3. Ученикът умее да:</p>	<p>извънградски пътища, платно и банкет;</p> <ul style="list-style-type: none"> • обясняват характерните особености на движението по извънградски път; • обсъждат особеностите и опасностите на движението през нощта в извън населени места; • изброяват обективните и субективните фактори за безопасност на движението по пътищата извън населени места при намалена видимост; • владеят пасивни и активни средства и алгоритми за защита при осигуряване на безопасността си като пешеходец, пътник, велосипедист при движение извън населено място през деня, през нощта и при намалена видимост. <p>Подтема 2: Преминаване през жп прелез Учениците трябва да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • изброяват видовете жп прелези; • разпознават основните средства за обезопасяване и сигнализиране на жп прелез; • описват и прилагат алгоритми за безопасно движение като пешеходци и велосипедисти в района на жп 	<p>автомобилен път, автомагистрала, пътни знаци за извън населено място</p> <p>охраняем жп прелез, неохраняем жп прелез, бализи, бариери,</p>	<p>велосипедисти в пътни ситуации извън населеното място при намалена видимост, през деня или през нощта;</p> <ul style="list-style-type: none"> • да анализират и оценяват собствено си поведение като пешеходец и/или велосипедист извън населеното място; • да изготвят писмени съобщения за наблюдения на движение извън населено място; • да наблюдават и анализират действията при преминаване на участници в движението през реален жп прелез; • да тренират алгоритмите на безопасно поведение при преминаване през жп прелез. 	<p>2. Математика:</p> <ul style="list-style-type: none"> • решаване на задачи за движение; • решаване на задачи за лица на фигури; • измерване на диаметри. <p>3. Физика:</p> <ul style="list-style-type: none"> • движение и взаимодействие на тела; • сили, тегло; работа, енергия, мощност; • електрически ток; • път, скорост, време; • линейни разширения и деформации
--	---	---	---	--	---

	<ul style="list-style-type: none"> • разпознава и именува отделните видове жп прелези; • обяснява значението на основните средства за обезопасяване и сигнализация на жп прелез – бализи, пътни знаци, бариери, светлинни сигнали и др.; • коментира опасностите за участниците в движението при преминаване през жп прелез; • преминава безопасно като пешеходец и велосипедист през жп прелез. <p>Очакван резултат: Безопасно преминаване като пешеходец и велосипедист през охраняеми и неохраняеми жп прелези.</p>	<p>прелез.</p>	<p>коловози, звукова и светлинна сигнализация на жп прелез, пътни знаци за регулиране на движението през жп прелез</p>		
--	--	----------------	--	--	--